

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **T. Ch. P.**, zastoupen Mgr. Ing. Martinem Říčkou, advokátem se sídlem Vídeňská 23/25, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 - 42,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 - 42, **se zrušuje**, a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce T. Ch. P. se včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 - 42, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) napadeným rozsudkem ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 - 42, zamítl žalobu vietnamského státního příslušníka T. Ch. P. proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 7. 2. 2013, č. j. OAM-17/ZA-ZA06-ZA04-2013, kterým žalobci nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“).

Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že stěžejní skutečností, o kterou žalobce opřel svou žádost o udělení mezinárodní ochrany, bylo jeho tvrzení o pronásledování pro uplatňování politických práv v zemi původu. Žalobce tvrdil, že se dne 15. 11. 2012 zúčastnil demonstrace na podporu dvou uvězněných zpěváků, při níž byl

zadržen policisty, kteří ho sice bez vznesení obvinění druhý den propustili, ale s tím, že jeho stíhání bude pokračovat. Vzhledem k tomu, že se žalobce – mimo uvedené demonstrace – jiných veřejných akcí nezúčastňoval a jednalo se tedy ojedinělou účast na demonstraci, nelze podle krajského soudu ještě usuzovat, že byl ve své vlasti vystaven pronásledování. Je tomu tak proto, že u žalobce nešlo o dlouhodobý a intenzivní postoj k uplatňování politických práv, žalobce byl po jednodenním zadržení propuštěn a ač mu bylo sděleno, že jeho stíhání bude pokračovat, během celého měsíce, kdy se ve vlasti ještě zdržoval, nebyl stále z ničeho oficiálně obviněn. Tyto skutečnosti tvrzené žalobcem proto nenaplnují vymezení pojmu pronásledování ve smyslu ust. § 12 zákona o azylu, kterým se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 - 37, v němž konstatoval, že za „*pronásledování je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány cíleně potírají a čelí jim*“. Krajský soud se ztotožnil i se závěry žalovaného správního orgánu, že u žalobce nebyly dány ani důvody pro udělení azylu podle ust. § 13 zákona o azylu. Žalobce se seznámil se svou přítelkyní T. T. T., která je vietnamskou státní příslušnicí, asi jeden rok předtím než opustil v roce 2009 Českou republiku, a dne X se z jejich vztahu narodila dcera T. T., jež je rovněž vietnamskou státní příslušnicí. Obě ženy se pak zdržovaly v České republice i v době, kdy žalobce byl již ve Vietnamu a udržoval s nimi jen občasný telefonický styk, aniž se pokusil v této době upravit s nimi každodenní kontakt v České republice. Ostatně žalobce sám uvedl, že dcera a přítelkyně nebyly důvodem jeho příjezdu do České republiky dne 28. 12. 2012. Uzavření sňatku žalobce s matkou jeho dítěte dne 15. 3. 2013 proto nespovídá - vzhledem ke krátkodobosti vztahu a jeho nepřesvědčivosti – o potencionální kvalitě a dlouhodobosti tohoto soužití, které jsou kladeny na manželství. Krajský soud se rovněž ztotožnil i s argumentací a závěry žalovaného správního orgánu, který dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje zákonné předpoklady pro udělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu. Je tomu tak proto, že z výpovědí žalobce nevyplývají žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit pro žalobce nebezpečí vážné újmy v zemi původu [uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu nebo vycestování cizince v rozporu s mezinárodními závazky České republiky (§ 14a odst. 2 zákona o azylu)]. Krajský soud musel přisvědčit i argumentaci žalovaného, že u žalobce nejsou dány důvody k udělení doplňkové ochrany ve smyslu ust. § 14b odst. 1 zákona o azylu. Žalobce výslovně uvedl, že by měl původně v České republice přítelkyni, s níž se mu narodila dcera, jejich přítomnost v České republice neměla žádnou spojitost s jeho žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Rovněž intenzita jejich vzájemného soužití, kdy žalobce byl s přítelkyní v osobním kontaktu jen v roce 2009 a poté až začátkem roku 2013, nespovídá o stabilitě jejich vztahu, byt' spolu uzavřeli manželství dne 15. 3. 2013. Krajský soud proto vzhledem k příběhu žalobce uzavřel, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je účelová a poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 – 54. Jelikož závěr žalovaného správního orgánu vyslovený v žalobou napadeném rozhodnutí, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu je správný, nemohla se podle krajského soudu setkat s úspěchem ani žaloba brojící proti tomuto rozhodnutí.

pokračování

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou opřel o ust. § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel především namítl, že řízení před krajským soudem trpí vadou, která mu znemožnila vyjadřovat se u soudního jednání ve svém mateřském jazyce a neumožnila mu, aby byl u tohoto jednání přímo informován o obsahu přednesů ostatních účastníků řízení. Ačkoliv ze spisového materiálu vyplývá, že neovládá český jazyk a není schopen se v tomto jazyce domluvit, nebyl v rozporu se zákonem k jednání přizván tlumočník z jazyka vietnamského do jazyka českého a naopak. Nemůže obstát ani závěr krajského soudu, že správnímu soudu nebyla sdělena zástupcem žalujícího účastníka řízení potřeba tlumočníka z jazyka vietnamského do jazyka českého. To, že zástupce žalujícího účastníka správnímu soudu nesdělil potřebu tlumočníka ještě nelze pojmát jako informaci o tom, že tlumočník není zapotřebí.

Krajský soud své závěry vedoucí k zamítnutí žaloby opírá o zjištění učiněná při projednávání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, aniž by si tato zjištění ověřoval přímo od žalujícího účastníka řízení a jím navrženého svědka. Vzhledem k nedostatečnému zjišťování skutečného stavu věci prováděnému žalovaným pak nemohl správní soud své závěry opřít o dostatečné a věrohodné důkazy. To je ovšem i důsledek shora uvedené vady řízení, která znemožnila žalujícímu účastníkovi vyjadřovat se u jednání správního soudu ve svém mateřském jazyce. Za tohoto stavu věci je proto nutno konstatovat, že krajský soud vycházel při svém rozhodování (stejně jako správní orgán) především z domněnek. Je tomu tak především proto, že správnímu orgánu ani správnímu soudu není známo, jak se vyvíjí prověřování účasti žalujícího účastníka řízení na demonstraci, a nemohly tak být učiněny ani závěry přijaté správním orgánem a krajským soudem, aniž by vystavily žalujícího účastníka nebezpečí, které by mu hrozilo ze strany státních orgánů při nuceném návratu do vlasti.

Obdobné závěry (bez dostatečných podkladů) učinil krajský soud i v otázce rodinných vztahů žalujícího účastníka, který doložil, že je ženatý a že se svoji manželkou bude mít již druhé dítě. Krajský soud odůvodnil nesplnění důvodů uvedených v § 13 zákona o azylu tím, že žalující účastník řízení nebyl od roku 2009 ve styku se svým dítětem a jeho matkou, jež je nyní jeho manželkou. Nijak se však nevypořádal s tím, že mu v tomto styku bylo bráněno rozhodnutím správního orgánu o vyhoštění. Z uvedených informací proto nebylo možno vyvodit závěry o nedostatečně silných vazbách žalujícího účastníka na svou manželku, kterou ostatně ani nevyslechl, a na jeho dítě. Skutečnost, že žalující účastník řízení uzavřel s jeho přítelkyní manželství a že spolu čekají další dítě, naopak svědčí o velmi silné vazbě mezi manžely i o důvodu pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13 zákona o azylu.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalované Ministerstvo vnitra v písemném vyjádření ke kasační stížnosti odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele, i na obsah vydaného správního a soudního rozhodnutí. Skutečný stav věci byl zjištěn přesně a úplně,

a podkladem pro toto zjištění byly zejména žádost stěžovatele o udělení azylu a pohovor se stěžovatelem. Ministerstvo proto navrholo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je z větší části opodstatněná.

Nejvyšší správní soud při svém rozhodování vychází z toho, že i v řízení o kasační stížnosti se kasační soud řídí dispoziční zásadou. Je provedením této dispoziční zásady, jestliže ustanovení § 106 odst. 1 s. ř. s. ukládá stěžovateli povinnost označit rozsah napadení soudního rozhodnutí a uvést, z jakých důvodů (skutkových a právních) toto soudní rozhodnutí napadá a považuje výroky tohoto rozhodnutí za nezákonné. Rozsah napadení soudního rozhodnutí a uvedení skutkových a právních důvodů pak znamená povinnost stěžovatele tvrdit, že soudní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému předpisu, který má charakter předpisu právního a toto tvrzení musí také odůvodnit. Činnost kasačního soudu je pak ohraničena rámcem takto vymezeným (rozsah napadení soudního rozhodnutí a skutkové a právní důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí) a tento soud se musí omezit na zkoumání napadeného rozhodnutí jen v tomto směru, nejde-li ovšem o vadu, k níž musí hledět z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Nedostatek stěžovatelova tvrzení, že vydáním napadeného soudního rozhodnutí byl porušen zákon nebo jiný právní předpis, představuje vadu kasační stížnosti, která brání jejímu věcnému vyřízení. I při nejmírnějších požadavcích proto musí být z kasační stížnosti poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má kasační soud napadené soudní rozhodnutí zkoumat, přičemž kasační soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti soudního rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud musí přisvědčit námitce stěžovatele spočívající v tom, že mu krajský soud konáním ústního jednání bez přítomnosti tlumočníka z jazyka vietnamského do jazyka českého znemožnil uplatnit právo účastníka řízení jednat před správním soudem ve své mateřštině.

Z obsahu soudního spisu vyplývá, že krajský soud vyzval zástupce stěžovatele přípisem ze dne 26. 3. 2013, doručeným do datové schránky dne 2. 4. 2013, k tomu, aby sdělil (mimo jiné) správnímu soudu, zda v případě nařízení jednání žádá o zajištění tlumočníka stěžovateli a zda stěžovatel bude jednat ve svém mateřském jazyku nebo jiném jazyku, v němž se domluví. Zástupce stěžovatele nato sdělil krajskému soudu přípisem ze dne 8. 4. 2013, který byl doručen správnímu soudu téhož dne, že nesouhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Ústní jednání ve věci stěžovatele pak bylo krajským soudem nařízeno na 30. 5. 2013 v 8,30 hod., jehož se tohoto dne osobně zúčastnili stěžovatel, jeho zástupce i pověřený zástupce žalovaného správního orgánu. Po zahájení jednání a přečtení žádosti o udělení mezinárodní ochrany, protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného, žaloby a vyjádření žalovaného k žalobě, sdělil zástupce stěžovatele k výzvě samosoudkyně, zda bude jeho klient osobně vypovídat, že stěžovatel nerozumí českému jazyku a proto navrhuje, aby pro jednání byl ustanoven tlumočník. Krajský soud po přerušení ústního jednání na dobu 10 minut vyhlásil usnesení, že se návrh na ustanovení tlumočníka zamítá. Nato zástupce

pokračování

stěžovatele učinil obsáhlý přednes k věci samé, předložil listinné důkazy a navrhl odročení jednání za účelem předložení originálů uvedených listin. Také pověřená zástupkyně žalovaného předložila jako důkaz kopii cestovního pasu stěžovatele. Samosoudkyně poté prohlásila usnesení, že další důkazy prováděny nebudou, a nato vyhlásila i rozsudek zamítající žalobu. Z písemného odůvodnění rozsudku krajského soudu ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 – 42, pak vyplývá, že krajský soud odůvodnil zamítnutí návrhu na ustanovení tlumočnicka nedostatkem aktivity zástupce stěžovatele, který, ač byl vyrozuměn o možnosti ustanovení tlumočnicka v dostatečném časovém předstihu před konáním ústního jednání již dne 2. 4. 2013, vznesl návrh na ustanovení tlumočnicka až při ústním jednání dne 30. 5. 2013.

Uvedený postup krajského soudu a jím užitá argumentace odůvodňující tento postup není v souladu s právními předpisy.

Podle ust. § 64 s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu.

Podle ust. § 18 odst. 2 o. s. ř. účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočnicka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

Právo jednat ve své mateřštině zaručuje naplnění pojmu rovnosti účastníků a zákon ho přiznává toliko účastníkům řízení, nikoli dalším osobám (např. zmocněncům, opatrovníkům). Toto právo má svůj ústavní základ v čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle něhož ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka. Záleží přitom na vůli účastníka, zda tohoto svého práva využije či nikoliv. Právo na jednání v mateřském jazyce tedy zákon přiznává každému, jehož mateřštinou není čeština, bez ohledu na skutečnost, zda je státním příslušníkem České republiky, jiného státu nebo osobou bez státní příslušnosti. Občanský soudní řád současně předpokládá, že i když účastník svého práva na ustanovení tlumočnicka nevyužije, může soud k ustanovení tlumočnicka přistoupit i s ohledem na potřeby postupu řízení (srov. dikci zákona „jakmile taková potřeba vyjde najevo“).

O právu účastníka jednat ve své mateřštině je správní soud povinen účastníka poučit (§ 36 odst. 1 s. ř. s.). Poučení o procesních právech musí správní soud poskytnout účastníku v době, kdy je toho podle stavu řízení pro něj zapotřebí (po zjištění, že účastník řízení náležitě neovládá jazyk, jímž se vede jednání). Povinnost správního soudu ustanovit účastníku řízení tlumočnicka pak vzniká v okamžiku, jakmile taková potřeba vyjde najevo. Zjištění, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, eventuálně osoba jiné než české národnosti, může být pro správní soud signálem, že k poučení bude povinen přistoupit. Tím ovšem není dotčeno právo účastníka jednat před soudem ve své mateřštině, ani povinnost soudu účastníku, jenž toto právo uplatnil, jeho výkon umožnit.

Povinnost správního soudu ustanovit účastníku řízení tlumočnicka proto vzniká především tehdy, pokud sám účastník řízení požádá o ustanovení tlumočnicka a ukáže-li se, po prověření a posouzení správním soudem, že takový účastník potřebuje tlumočnicka k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení. Další takovou skutečností však může být i to, že účastník řízení se správním soudem začne komunikovat jiným než českým

jazykem, nebo to, že z jeho projevů (vedených v jazyce českém) je patrné, že se česky nemůže dostatečně dobře dorozumět. Proto potřeba ustanovit účastníku řízení tlumočníka bude dána i tehdy, jestliže účastník řízení jazyku, ve kterém se vede řízení, v určité míře rozumí, ale tento jazyk neovládá v zásadě srovnatelně dobře jako svoji mateřštinu.

V soudním řízení správním velmi záleží na přesném pochopení významu toho, co je účastníku řízení sdělováno nebo na co je účastník dotazován, a na jeho rychlé a věcně správné reakci na podněty, výzvy, dotazy a vyjádření ze strany správního soudu, event. dalších účastníků řízení. Na uvedeném závěru nemění ničeho skutečnost, že stěžovatel byl v řízení u správního soudu zastoupen zmocněncem, který byl advokátem. Takovýto zástupce sice chrání a prosazuje práva a oprávněné zájmy zastoupeného, avšak je zároveň povinen se řídit jeho pokyny, které mu můžou být, v návaznosti na skutečný průběh řízení, ze strany zastoupeného průběžně udílěny - přinejmenším ve smyslu pokynů, jež se vztahují ke skutečnostem, které vycházejí při jednání nově najevo. Nemůže-li se proto zastoupený plnohodnotně podílet na jednání, protože mu nerozumí, nemůže ani využít možnosti aktivně v daném řízení vystupovat, byť prostřednictvím zmocněnce, a není tudíž ani s to vykonávat odpovídajícím způsobem svá procesní práva a povinnosti. Při opačném výkladu by právo na osobní účast zastoupeného při jednání soudu ztrácelo jakýkoliv reálný procesní smysl.

Nejvyšší správní soud má za to, že v projednávané věci vznikla krajskému soudu nejpozději dne 30. 5. 2013 při ústním jednání povinnost ustanovit stěžovateli T. Ch. P. tlumočníka z jazyka vietnamského do jazyka českého.

Na uvedeném závěru nemění nic ani argumentace krajského soudu obsažená v odůvodnění napadeného rozsudku, podle níž je zamítnutí návrhu na ustanovení tlumočníka důsledkem nedostatečné aktivity zástupce stěžovatele, který, ač byl vyrozuměn o možnosti ustanovení tlumočníka v dostatečném časovém předstihu před konáním ústního jednání již dne 2. 4. 2013, vznesl návrh na ustanovení tlumočníka až při ústním jednání dne 30. 5. 2013.

Z ust. § 18 odst. 2 o. s. ř. vyplývá, že je povinností soudu, aby účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, ustanovil tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Ustanovení tlumočníka tedy není nutno vázat na návrh zástupce účastníka řízení, ale objektivně na okamžik, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

V projednávané věci krajský soud věděl již ode dne 8. 4. 2013 z vyjádření stěžovatele z téhož dne k výzvě správního soudu ze dne 26. 3. 2013, že tento účastník řízení nesouhlasí s vydáním rozhodnutí o věci samé bez jednání a že tedy bude muset věc projednat v ústním jednání. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl vietnamským státním příslušníkem, který neovládal český jazyk, v němž se vedlo ústní jednání, ale jen jazyk vietnamský, měl krajský soud již v rámci přípravy k nařízení jednání (duben 2013) uvažovat o tom, jakým způsobem zabezpečí dodržení čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a ust. § 18 odst. 2 o. s. ř. Je tomu tak proto, že stěžovatel již ve správním spise výslovně požadoval, aby řízení o udělení mezinárodní ochrany s ním bylo vedeno v jazyce vietnamském, že všechny výzvy a předvolání, které mu byly adresovány, byly překládány do tohoto jazyka, že stěžovatel činil písemné projevy v jazyce vietnamském, že do tohoto jazyka byly

pokračování

překládány čestné prohlášení o totožnosti, souhlas s pořízením fotografie, tlumočeny žádost o udělení mezinárodní ochrany, protokol o pohovoru i správní rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany a že stěžovatel neučinil vůči správnímu soudu žádný písemný nebo jiný projev v českém jazyce. Za tohoto stavu věci se krajský soud nemohl domnívat, že by stěžovatel rozuměl českému jazyku, v němž bylo vedeno ústní jednání, v zásadě srovnatelně dobře jako jazyku vietnamskému. Nemůže proto obstat závěr správního soudu, že mu nebyla sdělena zástupcem stěžovatele potřeba tlumočnicka z jazyka vietnamského do jazyka českého a že se z tohoto důvodu konalo jednání u soudu bez ustanoveného tlumočnicka. To, že zástupce stěžovatele správnímu soudu nesdělil potřebu tlumočnicka dříve, nelze ještě pojímat jako informaci o tom, že tlumočnick není potřeba. Pokud krajský soud považoval za nutné vědět od zástupce stěžovatele ještě jiné skutečnosti potřebné k ustanovení tlumočnicka, mohl je urgovat u zástupce tohoto účastníka řízení, který je advokátem, případně vynucovat jinými prostředky. Již z těchto důvodů proto nemohl krajský soud konat jednání se stěžovatelem jako žalobcem, aniž mu ustanovil tlumočnicka z jazyka vietnamského. Krajský soud mohl i odročit jednání, v němž zástupce stěžovatele vznesl požadavek na ustanovení tlumočnicka, a zabránit tak projednávání věci bez tlumočnicka, které bylo v tomto případě vadou řízení. Správní soud však přes tyto skutečnosti přečetl spisový materiál ze správního řízení i z řízení soudního a po zamítnutí návrhu na ustanovení tlumočnicka stěžovateli vyhlásil zamítavý rozsudek. Právě v tomto smyslu byl stěžovatel v důsledku neustanovení tlumočnicka z jazyka vietnamského krácen na svých právech zvláště, když řízení bez uvedeného tlumočnicka skončilo dne 30. 5. 2013 vyhlášením rozsudku.

Nejvyšší správní soud nemůže plně přisvědčit stížným námitkám, že krajský soud své závěry vedoucí k zamítnutí žaloby opírá o zjištění učiněná při projednávání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, aniž by si tato zjištění ověřoval přímo od stěžovatele a jím navrženého svědka, a že tudíž krajský soud vychází při svém rozhodování (stejně jako správní orgán) především z domněnek (správnímu orgánu ani správnímu soudu není známo, jak se vyvíjí prověřování účasti stěžovatele na demonstraci, a nemohly tak být učiněny ani závěry přijaté správním orgánem a krajským soudem, aniž by vystavily žalujícího účastníka nebezpečí, které by mu hrozilo ze strany státních orgánů při nuceném návratu do vlasti).

Nejvyšší správní soud předepisuje, že výkon správního soudnictví je výkonem moci soudní (čl. 81 Ústavy) a úkolem správního soudnictví tu je především ochrana veřejných subjektivních práv založená na principu kasačním. Proto správní soud při přezkoumávání správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) vychází ze skutkového (faktického) stavu i z právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu posledního stupně (správní řízení tvoří jeden procesní celek). Jedině tak může správní soud zjistit, zda správní orgán rozhodl vadně či nikoli. Správní soud přezkoumá pouze výslovně napadené výroky rozhodnutí [§ 71 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], a to jen v mezích žalobních bodů [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Z takto vymezeného rozsahu přezkoumání je oprávněn a povinen vybočit jediné v případech zákonem stanovených (§ 76 odst. 2 s. ř. s., pokud správní soud zjistí, že rozhodnutí je nicotné, i když návrh na vyslovení nicotnosti žalobce nepodal).

Ve světle toho, co je uvedeno o zásadách soudního přezkoumávání správních rozhodnutí, je třeba ještě říci, že správní soud je při přezkoumávání žalobou napadeného

rozhodnutí povinen posoudit a vyhodnotit, zda správní orgán dostatečně zjistil a objasnil skutkový stav, z něhož při rozhodování vycházel. Zjistí-li v tomto směru závažné vady, zruší napadené rozhodnutí třeba i bez jednání [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Dojde-li k závěru, že je potřebné a účelné, aby sám provedl dokazování směřující ke zjištění skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), provede dokazování zásadně při jednání (§ 77 odst. 1 s. ř. s.) podle zásad uvedených v § 52 s. ř. s. a za přiměřeného použití příslušných ustanovení o. s. ř. (§ 64 s. ř. s.). Správní soud není vázán skutkovým stavem, jak jej správní orgán zjistil. Může proto (§ 77 odst. 2 s. ř. s.) v rámci dokazování zopakovat (t. j. znovu provést) důkazy, které již provedl správní orgán, nebo provést důkazy, které správní orgán vůbec neprovedl. Při rozhodování pak správní soud vychází jak z důkazů, které provedl správní orgán, tak z důkazů, které provedl sám (§ 77 odst. 2 věta druhá).

Nejvyšší správní soud má za to, že správní soud neprováděl v projednávané věci dokazování ve smyslu ust. § 77 s. ř. s. (protokol o jednání neobsahuje v tomto směru žádné náznaky, z protokolu naopak vyplývá, že správní soud vyhlásil usnesení, že důkazy ve věci prováděny nebudou). Nelze ale nevidět, že ústnímu jednání konanému před krajským soudem dne 30. 5. 2013 byl přítomný stěžovatel a byl-li by současně přítomen i tlumočník z jazyka vietnamského mohlo být dokazování doplněno. Vzhledem k neustanovení tlumočníka z jazyka vietnamského, resp. jeho nepřítomnosti u ústního jednání, stěžovatel v důsledku neznalosti českého jazyka nebyl a ani nemohl být krajským soudem dotazován k tomu, zda v době od poloviny prosince 2012 až do dne konání ústního jednání dne 30. 5. 2013 byl předmětem zvýšeného zájmu vietnamských státních orgánů v souvislosti s jeho účastí na demonstraci dne 15. 11. 2012 a následným zadržením na policejní stanici (pátrání po jeho pobytu, obvinění z trestného činu, odsouzení v nepřítomnosti pro účast na demonstraci, apod.). Zjištění v uvedeném směru a případné další doplnění dokazování by pak mohlo být nutným doplněním pro celkové úvahy o tom, zda stěžovatel byl skutečně ve své vlasti vystaven pronásledování (správní orgán i krajský soud v podstatě konstatovaly, že u stěžovatele šlo jen o ojedinělou účast na demonstraci, nejednalo se o dlouhodobý a intenzivní postoj k uplatňování politických práv a z důvodu nedostatku četnosti, intenzity a systematickosti proto nelze usuzovat na jeho pronásledování ve vlasti).

Nejvyšší správní soud ale nemůže přisvědčit opodstatněnosti stížných námitek ve vztahu k neudělení mezinárodní ochrany podle ust. § 13 zákona o azylu.

Krajský soud podle stěžovatele odůvodnil nesplnění důvodů uvedených v § 13 zákona o azylu tím, že žalující účastník řízení nebyl od roku 2009 ve styku se svým dítětem T. T. P., nar. X a jeho matkou T. T. T., která je nyní jeho manželkou. Nijak se však nevypořádal s tím, že mu v tomto styku bylo bráněno rozhodnutím správního orgánu o vyhoštění. Z uvedených informací proto podle stěžovatele nebylo možno vyvodit závěry o nedostatečně silných vazbách stěžovatele na svou manželku, kterou ostatně ani nevyslechl, a na dítě. Skutečnost, že stěžovatel uzavřel se svou přítelkyní manželství dne 15. 3. 2013 a že spolu čekají další dítě, naopak svědčí o velmi silné vazbě mezi manžely i o důvodu pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13 zákona o azylu.

Podle ust. § 13 odst. 1 zákona o azylu rodinnému příslušníkovi azyllanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za

pokračování

účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12.

Podle ust. § 13 odst. 2 zákona o azylu se rodinným příslušníkem pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí a) manžel nebo partner azylanta, b) svobodné dítě azylanta mladší 18 let, c) rodič azylanta mladšího 18 let, d) zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu podle § 2 odst. 13, nebo e) svobodný sourozenec azylanta mladší 18 let.

Podle ust. § 13 odst. 3 zákona o azylu předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželů azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny partnerovi azylanta je trvání partnerství před udělením azylu azylantovi.

V souvislosti s rodinným životem stěžovatele není na místě ani shora uvedená stížní námitka poukazující na existenci důvodů pro udělení azylu podle ust. § 13 zákona o azylu. Je tomu tak již proto, že manželce ani dceři stěžovatele, které jsou vietnamskými státními příslušnicemi, nebyl udělen azyl podle § 12 nebo § 14 zákona o azylu (§ 13 odst. 1 zákona o azylu) a je proto nadbytečné vyslýchat k rodinnému životu manželku stěžovatele. Jinak rodině nic nebrání v tom, aby realizovala společný rodinný život v jejich vlasti, případně na jiném místě, kde budou mít všichni legální pobyt.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů došel k závěru, že kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 – 42, je z větší části opodstatněná, a proto napadený rozsudek podle ust. § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

V tomto řízení bude na krajském soudu, aby po zjištění, že stěžovatel nerozumí českému jazyku v zásadě srovnatelně dobře jako jazyku vietnamskému, ustanovil stěžovateli tlumočníka z jazyka vietnamského a při ústním jednání mu umožnil za pomoci tlumočníka uplatňovat práva v soudním řízení [přednesení a rozvedení žaloby, vyjádření k obsahu učiněných přednesů a jiných vyjádření, dotazy k účastníkům řízení či k případným svědkům, doplnění svých tvrzení o pronásledování v zemi původu o přednesy a zjištění ohledně toho, zda v době od poloviny prosince 2012 až do dne konání ústního jednání dne 30. 5. 2013 byl předmětem zvýšeného zájmu vietnamských státních orgánů v souvislosti s účastí na demonstraci dne 15. 11. 2012 a následným zadržením na policejní stanici (pátrání po jeho pobytu, obvinění z trestného činu, odsouzení v nepřítomnosti pro účast na demonstraci, apod.), návrhy na doplnění dokazování, závěrečný návrh, apod.]. Zjištění v uvedeném směru a případné další doplnění dokazování by pak mohlo být i nutným doplněním celkové úvahy o tom, zda stěžovatel byl skutečně ve své vlasti vystaven pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Teprve poté vydá krajský soud rozhodnutí, které bude nejen přezkoumatelné a přesvědčivé, ale bude také odpovídat zákonu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje kasační soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, neboť neshledal důvody pro jeho nařízení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** žádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2013

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu